

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma 2026–2029

Ympäristönsuojelu

1 JOHDANTO

1.1 Valvontasuunnitelman laatiminen

1.2 Valvontasuunnitelman tavoitteet

2 ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

2.1 Vesistöt ja niiden tila

2.2 Ilmanlaatu

2.3 Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

3 VALVONNAN VOIMAVARAT, KEINOT JA YHTEISTYÖ

3.1 Valvonnan resurssit

3.2 Valvontatehtävien priorisointi

3.3 Valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö

4 VALVONNAN MAKSULLISUUS

4.1 Ympäristönsuojelulaki

4.2 Jätelaki

4.3 Maa-aineslaki

5 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN VALVONTA

5.1 Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta

5.1.1 Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

5.1.2 Riskinarviointi

5.1.3 Valvontaohjelma

5.2 Kertaluontoista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely

5.3 Onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteet

5.4 Vireillepanoasiat ja yksittäisen määräyksen antaminen

6 JÄTELAIN VALVONTA

6.1 Säännöllinen valvonta

6.1.1 Rekisteröitävän jätteen keräystoiminta (JL 100 §)

6.1.2 Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §)

6.1.3 Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma

6.2 Jätelain yleinen valvonta

6.2.1 Roskaantuminen ja rakennetun ympäristön siisteys

6.2.2 Kunnan vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta

6.2.3 Maaperän pilaantuminen roskaantumisasioissa

6.2.4 Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

7 MAA-AINESLAIN VALVONTA

8. MUU LAILLISUUSVALVONTA

8.1 Vesilain valvonta

8.2 Vesihuoltolain valvonta

8.3 Kemikaalilain valvonta

8.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

8.5 Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

8.6 Ulkoilulain valvonta

8.7 Luonnonsuojelulaki

8.8 Lausunnot

9 VALVONNAN TOTEUTTAMINEN

9.1 Tarkastukset

9.2 Määräaikaistarkastukset

9.3 Maa-aineslain mukaiset tarkastukset

9.4 Muut tarkastukset

9.5 Vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastaminen

9.6 Hallintopakko ja tutkintapyynnot

9.7 Jätelain laiminlyöntimaksut

9.8 Valvontaprojektit

9.9 Lausunnot valvonnan näkökulmasta

10 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

1 JOHDANTO

1.1 Valvontasuunnitelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168. §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma.

Valvontasuunnitelmassa on muun muassa oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti. Valvontaviranomainen voi asettaa valvontatehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti (YSL 167 §).

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvontasuunnitelman laatimisen lisäksi laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelma on hallintolain (434/2003) 39. §:n nojalla osittain ei-julkinen asiakirja.

Tämä valvontasuunnitelma toimii myös jätelain §:n 124.2 mukaisena valvontasuunnitelmana. Jätelain (JL, 646/2011) 124. §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta suorittaa toimintojen määräaikaista tarkastuksia. Esimerkiksi laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä, on tarkastettava määräajoin. Jätteen ammattimaista keräystä koskien sekä koskien niitä toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja, on laadittava valvontasuunnitelma. Suunnitelman tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista. Suunnitelma on arvioitava uudelleen vähintään joka kolmas vuosi.

Maa-aineslain (555/1981) ja vesilain (587/2011) mukaisen valvonnan suunnittelu ei ole lakisääteistä, mutta tehokkaan valvonnan varmistamiseksi myös tätä valvontaa on tarpeen suunnitella.

Valvontasuunnitelmaan on pyritty kokoamaan ympäristönsuojeluviranomaisen koko valvonnan työkenttä. Edellä mainittujen valvontavelvoitteiden lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on määrätty tehtäviä kemikaalilaissa (KemL, 599/2013), maastoliikennelaissa (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulaissa (MYSL, 1672/2009), ulkoilulaissa (606/1973), vesihuoltolaissa (VHL, 119/2001) ja vesiliikennelaissa (463/1996).

Valvontaan liittyvien tehtävien lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluu myös ympäristönsuojelun edistämistehtäviä, joita ovat esimerkiksi ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristön tilan seuranta, ohjaus ja neuvonta, lausuntojen

antaminen, tiedottaminen ja valistus (laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta 64/1986 6 §).

Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toimii myös Lapinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena, ja tämä ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma kattaa myös Lapinjärven kunnan alueen. Valvontasuunnitelma päivitetään tarvittaessa tai viimeistään 1.1.2030 mennessä.

1.2 Valvontasuunnitelman tavoitteet

Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on järjestää ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisten, ilmoitustenvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen valvonta siten, että valvonta on säännöllistä ja tehokasta. Suunnitelmallisen valvonnan kautta saavutetaan riittävä, ennalta määriteltä tarkastustiheys toiminnoille sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien kesken tasavertainen tarkastuskäytäntö. Valvonnan tavoitteena on varmistaa lainsäädännön ja lupaehtojen noudattaminen ja sitä kautta ennaltaehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa. Valvonta on tehokasta, kun se kohdistetaan riskien arvioinnin perusteella haitallisimpiin suurimman riskin kohteisiin.

2 ALUEEN ERITYISPIIRTEET JA YLEISLUONTEINEN ARVIO YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN RISKEISTÄ

Loviisa on kokonaisuutena harvaan asuttu ja maantieteelliseltä pinta-alaltaan laaja. Asukasluku on noin 14 350 ja pinta-ala 1 752 km², josta sisävesiä 26 km² ja merialueita 906 km². Osa kaupungista on maaseutua taajamineen ja osa muodostuu rikkonaisesta rannikosta ja lukuisista saarista. Vapaa-ajan asuntoja Loviisassa on yli 3 000. Varsinkin Loviisan länsiosissa on useita laajoja maa-ainestenottoalueita ja tähän toimintaan liittyvää louhintaa ja murskausta. Teollinen toiminta on keskittynyt lähinnä Loviisan keskustan lähialueille sekä Valkoon, Tesjoelle ja Liljendaliin. Pienteollisuutta, esimerkiksi erilaisia työpajoja, on myös kylissä.

Lapinjärvi on pääasiassa maaseutua, ja siellä on siihen liittyvää yritystoimintaa, mutta alueella on myös muiden alojen toimijoita. Kunnan väkiluku on noin 2 450 ja pinta-ala on 339 km², josta 330 km² on maata ja loput 9 km² sisävesialueita. Lapinjärvellä on vain yksi kokonaan kunnan alueella sijaitseva järvi, Lapinjärvi.

2.1 Vesistöt ja niiden tila

Pohjavesialueet

Loviisassa on yhteensä 26 pohjavesialuetta, joista 11 on vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 15 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Lapinjärvellä on 6 pohjavesialuetta, joista 3 ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ensimmäisen luokan pohjavesialueita ja 3 vedenhankintaan soveltuvia toisen luokan pohjavesialueita. Pohjaveden suojelemiseksi pohjavesialueet ovat sekä Loviisan että Lapinjärven ympäristönsuojelumääräyksissä määriteltä alueiksi, joille paikallisten olosuhteiden perusteella annetaan tarkennettuja määräyksiä.

Sekä Loviisan että Lapinjärven pohjavesialueille on viimeksi vuosien 2014–2015 aikana laadittu suojelusuunnitelmat, joissa on muun muassa tunnistettu pohjavesialueilla sijaitsevia riskikohteita. Loviisan ensimmäisen luokan pohjavesialueilla sijaitsee noin 200 riskikohdetta ja Lapinjärven ensimmäisen luokan pohjavesialueilla 40 riskikohdetta. Lukuihin eivät sisälly mahdolliset puutteelliset kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät eivätkä kaikki öljysäiliöt.

Kaikkien Loviisassa ja Lapinjärvessä sijaitsevien pohjavesialueiden määrällinen ja kemiallinen tila on hyvä. Panimonmäen 1-luokan pohjavesialue on määritelty kemialliseksi riskialueeksi.

Pintavedet

Ihmisen toiminnan vaikutuksesta, kuten maataloudesta, yhdyskuntien jätevesistä ja haja-asutuksen puutteellisista jätevesien käsittelyjärjestelmistä kulkeutuu pintavesiin ravinteita ja suolistoperäisiä bakteereja.

Loviisan ja Lapinjärven alueen jokien ekologinen tila vaihtelee välttävästä tyydyttävään. Särkjärvibäckenin tila on kuitenkin hyvä. Järvien ekologinen tila vaihtelee; tila on välttävä Lapinjärvessä ja Teutjärvessä ja tyydyttävä Pälböle träsk -järvessä ja Vanhankylänjärvessä. Hopjärven, Särkjärven, Sarvlaxträsket -järven ja Lappominjärven ekologinen tila on hyvä.

Pernajanlahden ja Loviisanlahden ekologinen ja fysikaaliskemiallinen tila on välttävä ja muun saariston pääosin tyydyttävä. Rannikkovesien ekologinen tila on pääosin välttävä tai tyydyttävä. Keitalavikenin eteläpuolella sijaitseva Klobbfjärdenin alue on sekä ekologiselta tilaltaan että biologisten muuttujien tilalta huono. Fysikaaliskemiallisten muuttujien tila on välttävä. Suomen rannikolta ei löydy toista yhtä huonossa tilassa olevaa vesialuetta.

Lähde: vesi.fi (17.11.2025)

2.2 Ilmanlaatu

Sekä Loviisan että Lapinjärven ilmanlaatu on keskimäärin hyvä, koska kuntien alueilla ei ole merkittäviä teollisuuslähteitä ja vilkkaimpienkin teiden päästötiheydet ovat kohtalaisen pienet. Puun pienpoltolla on kuitenkin paikallisesti ilmanlaatuun suuri vaikutus, ja tiiviisti rakennetuilla pientaloalueilla voi ajoittain esiintyä korkeita hiukkasten ja polysyklisen aromaattisten hiilivetyjen pitoisuuksia.

2.3 Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät sekä Loviisassa että Lapinjärvellä maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin ja taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemiseen. Pilaantumisriskiä aiheuttavat muun muassa maa-ainesten ottaminen, maatalous, jätevedet ja viemärit, teollisuus, jätteiden käsittely, huoltoasemat, korjaamot ja kemikaalien varastointi.

Pilaantumisriskiä lisäävät erilaiset häiriö- ja erityistilanteet, jotka voivat aiheutua onnettomuuksista, tulipaloista, sähkökatkoksista tai muista ennakoimattomista tilanteista.

3 VALVONNAN VOIMAVARAT, KEINOT JA YHTEISTYÖ

3.1 Valvonnan resurssit

Tässä suunnitelmassa esitetyt valvontatehtävät muodostavat vain osan ympäristönsuojeluviranhaltijoiden lakisääteisistä tehtävistä. Valvonnan lisäksi viranhaltijat hoitavat ympäristö- ja maa-aineslupien valmistelun, ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoituksiin ja rekisteröinteihin liittyvän päätöksenteon sekä jätelain mukaiset rekisteröinnit. Lisäksi ympäristönsuojelulle kuuluu vesilain, vesihuoltolain, maasto-liikennelain, vesiliikennelain, merenkulun ympäristönsuojelulain ja ulkoilulain tehtäviä. Ympäristönsuojelu hoitaa myös toimialansa yleistä valvontaa, toimenpidepyyntöjen käsittelyä ja neuvontaa.

Ympäristönsuojelu antaa lausuntoja toisten viranomaisten käsittelemiin lupahakemuksiin. Lisäksi ympäristönsuojelu hoitaa osaltaan ympäristönsuojelun lakisääteisiä edistämistehtäviä. Loviisan kaupungin hallintosäännössä on myös osoitettu ympäristönsuojelulle luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisia tehtäviä. Tehtäviin kuuluvat myös toiminnan kehittäminen ja seuranta.

Ympäristönsuojeluyksikössä työskentelee ympäristöpäällikkö, kaksi ympäristönsuojelutarkastajaa ja ympäristövalvoja. Ympäristöpäällikölle kuuluu myös edellä lueteltujen tehtävien lisäksi koko toimintayksikköä (ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta) koskevat hallinnolliset asiat. Ympäristövalvojan työajasta on puolestaan 50 % varattu rakennusvalvonnan tehtäväkenttään kuuluvalla valvonnalla (rakennetun ympäristön valvonta).

Henkilöstöresursseista vain osa voidaan kohdentaa tämän suunnitelman mukaiseen valvontaan. Tarkastuskohteiden valvontaa tekevät kaikki viranhaltijat oman tehtäväalueensa mukaisesti. Valvontaohjelmassa esitetyt tarkastukset voidaan täysimääräisinä toteuttaa vain, mikäli henkilöstöresurssit pysyvät vähintään ennallaan ja vuosittaisten ilmoitusten, hakemusten ja lausuntopyyntöjen määrä ei merkittävästi muutu.

Ympäristönsuojelun lainsäädäntö muuttuu jatkuvasti, sekä kansallisella että EU:n tasolla, mikä vaikuttaa myös valvontaan. Muutokset edellyttävät henkilöstöltä jatkuvaa ajantasaisen osaamisen ylläpitämistä ja koulutukseen osallistumista.

Loviisan kaupungilla on käytössä Trimble Locus Cloud -ympäristövalvontasovellus, johon valvontakohteiden tiedot tallennetaan. Lupa-, ilmoitus-, rekisteröinti- ja valvontatietoja tallennetaan myös valtion ylläpitämään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA, YSL 223. §). Maa-ainesten ottamiseen liittyviä lupa- ja valvontatietoja tallennetaan maa-ainesten ottamisen seurannan tietojärjestelmään (NOTTO, MaL 23 b §).

3.2 Valvontatehtävien priorisointi

Ympäristönsuojelun henkilöstömäärä ei riitä kaikkien yksikön vastuulla olevien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen viivytyksettä. Tehtäviä on siksi tarpeen priorisoida, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että asioiden käsittely viivästyy joissakin tehtäväryhmissä.

Ympäristönsuojelun tehtävien lakisääteisyysden vuoksi ei ole mahdollista jättää mitään tehtäväaluetta kokonaan hoitamatta. Priorisointiperiaatteet on määritetty siten, että ympäristönsuojelun kannalta merkittävien asioiden käsittely ei tarpeettomasti viivästyisi.

Valvontaa priorisoidaan seuraavasti kaikissa ympäristönsuojeluviranomaiselle lakisääteisesti kuuluvissa asioissa:

Kiireelliset ja akuutit valvontatapaukset

- Tilanteet, joissa ympäristövahingon, laitoksen toimintahäiriön tai muun vastaavan tilanteen vuoksi voi aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle, luokitellaan kiireellisimmiksi.
- Kun on vaara peruuttamattomista vahingoista ympäristölle, terveydelle tai omaisuudelle, vahingot saattavat viivytyksestä laajentua tai valvonta vaikeutua, asiaan reagoidaan mahdollisimmat nopeasti.
- Valvonnan kiireellisyyttä nostaa, jos on kysymys pohjavesialueesta tai jos muodostuu merkittäviä määriä vaarallista jätettä.

Luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröidyn toiminnan valvonta

- Valvontaa tehdään valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti, ja se perustuu laitospohjaiseen ympäristöriskin arviointiin.
- Valvonnassa havaittuihin epäkohtiin puututaan ja ne pyritään poistamaan sovittuun määräaikaan mennessä.
- Hallintopakkoa käytetään tarvittaessa.
- Poliisille tehdään tutkintapyyntöjä lainsäädännössä esitetyn perusteiden.

Vireillepanoasiat

- Kirjalliset vireillepanot ja viranomaisen itse vireille panemat asiat käsitellään vireillepanon kiireellisyys huomioon ottaen saapumisjärjestyksessä.
- Kiireellisimpinä käsitellään valvonta-asiat, jotka koskevat
 - o pohjavesialueelle sijoittuvaa toimintaa
 - o merkittävää määrää vaarallista jätettä
 - o laajalle ulottuvia tai sellaisia haittoja, joissa on riski haitan laajenemisesta
 - o erittäin merkittävää viihtyvyyshaittaa tai ihmisten terveyteen liittyviä haittoja.

Toimenpidepyynnöt

- Käsittelyyn otetaan toimenpidepyynnöt, jotka koskevat säännöllisen valvonnan kohteita, tai jos on ilmeistä, että asia edellyttää viranomaisen omaa vireillepanoa.
- Vähäisiksi arvioidut haittailmoitukset kirjataan, mutta niitä otetaan käsiteltäväksi vain haitankärsijän kirjallisesta vireillepanosta tai muista erityisistä syistä.

Priorisointia tehdään myös lausuntojen antamiseen liittyen, ja lausuntoja annetaan ympäristönsuojelun kannalta olennaisimpiin asioihin.

3.3 Valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö

Lupa- ja valvontavirasto

Valvonnan toimivallan jakautuminen ja valvontaa koskeva yhteistyö kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja valtion ympäristönsuojeluviranomaisen välillä on kunkin valvottavan lain kohdalla selostettu tässä valvontasuunnitelmassa. Kummankin viranomaisen on ilmoitettava toiselle sellaisesta valvonnassaan havaitsemistaan puutteista tai tehdyistä yleisöhavainnoista, jotka kuuluvat toisen toimivaltaan.

Yhteistyö lupa- ja valvontaviraston kanssa koostuu yhteisistä tarkastuksista, neuvotteluista, lausuntojen antamisesta ja muusta valvontayhteistyöstä. Vuosittain on järjestetty yhteinen neuvottelupäivä valtion ja kuntien ympäristönsuojeluviranhaltijoille ja myös muita koulutuksia liittyen varsinkin lainsäädännön muutoksiin.

Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakentamislupahakemukseen, lämpökaivon lupahakemukseen ja purkulupahakemukseen annetaan tarvittaessa lausunto. Lisäksi yhteistyötä luvan käsittelyvaiheessa tehdään jätevesijärjestelmiin liittyen.

Rakennusvalvontaviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltojen rajapintaan sijoittuu erityisesti ympäristön siisteyden valvontaan liittyviä asioita. Ympäristönsuojeluviranomaisen osalta rakennetussa ympäristössä puututaan jättejakeisiin, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Tällaisia ovat erityisesti vaaralliset jätteet.

Terveystensuojeluviranomainen

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan terveystensuojeluviranomaisena toimii Porvoon kaupungin ympäristöterveysjaosto.

Terveystensuojelun viranhaltijoiden kanssa hoidetaan toimivaltojen rajapintaan sijoittuvia yhteisiä valvonta-asioita ja annetaan molemminpuolista asiantuntija-apua.

Jätehuoltoviranomainen

Jätehuoltoviranomaisena toimii Loviisan kaupungissa Uudenmaan jätelautakunta ja Lapinjärven kunnassa Kymen jätelautakunta. Jätehuoltoviranomainen käsittelee esimerkiksi jätehuoltomääräyksiä koskevat poikkeamishakemukset ja pyytää tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa.

Jätehuoltomääräysten varsinainen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, ja valvontaa tehdään muun muassa jätehuoltoviranomaisen pyynnöstä. Valvontaan sisältyy myös pakkokeinojen käyttäminen tarvittaessa.

Jätehuoltoviranomaisen velvollisuutena on ylläpitää jätteen kuljetuksista rekisteriä, joka toimii myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyökaluna. Tähän liittyen jätevesien kiinteistökohtaisen käsittelyn valvonta helpottuu 1.9.2026 alkaen, kun Loviisan alueen sako- ja umpikaivolietteiden tyhjennys ja kuljetus siirtyy Rosk'n

Roll Oy:n järjestämäksi, ja asiakasrekisteri tämän jälkeen on ympäristönsuojeluviranomaisen käytössä.

Lapinjärven kunnassa on yhä käytössä sopimusperusteinen sekajätteen ja lietteen kuljetus. Jätehuoltoviranomaisella ei ole kattavia rekistereitä kummastakaan, ja tämä hankaloittaa valvontaa.

Uudenmaan jätelautakunta ja toimialueen kunnat kokoontuvat vuosittain yhteistyöpalaveriin. Palaveriin on osallistunut myös Rosk'n Roll. Kymen jätelautakunnan ja ympäristönsuojeluviranomaisen välisiä tapaamisia ei toistaiseksi ole järjestetty.

Pelastusviranomainen

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos valvoo osaltaan kemikaaliturvallisuuslakia (laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005) jossa muun muassa säädetään kemikaalien varastoinnista sekä valvontaan liittyvästä yhteistyöstä ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa.

Pelastuslaitoksen kanssa tehdään viranomaisyhteistyötä myös ympäristövahingon sattuessa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, teollisuuspalot ja liikenneonnettomuudet.

Pelastuslaitoksen kanssa tehdään myös yhteisiä tarkastuksia valvontakohteisiin.

Poliisi

Ympäristörikosasioissa tehdään yhteistyötä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kanssa. Mahdollisissa ympäristörikostapauksissa käydään tutkintaryhmän edustajan kanssa neuvotteluja ja tehdään tutkintapyyntöjä. Kohteissa tehdään tarvittaessa myös yhteisiä tarkastuskäyntejä ennen tutkintapyyntöjen tekemistä. Ympäristörikostapausten tutkinnassa avustetaan tarvittaessa poliisia osallistumalla paikkaetsintöihin ja arvioimalla rikoshyötyä.

Poliisi on velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua muun muassa ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Muut yhteistyötahot

Valvontaan ja muihin viranomaistehtäviin liittyen yhteistyötä tehdään myös maaseutu-toimen, vesiliikelaitoksen, vesiosuuskuntien, TUKESin, Tullin, Ruokaviraston, Syken sekä naapurikuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

4 VALVONNAN MAKSULLISUUS

4.1 Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulain 205. §:n 2. mom. mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmassa esitetyistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Maksua voidaan periä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvien rekisteröitävien, ilmoituksenvaraisten ja luvanvaraisten

toimintojen valvonnasta, joka on esitetty valvontaohjelmassa. Maksullisia voivat olla valvontatarkastusten lisäksi muun muassa vuosikertomuksen ja tarkkailutulosten tarkistaminen.

Valvontamaksua voidaan periä myös onnettomuus-, haitta- ja rikkomuspohjaisesti. Maksullisia ovat tällöin tarkastukset, jotka johtavat kehotuksen antamiseen sekä kehotuksen (YSL 179 §), hallintopakkomääräyksen (YSL 175, 176 §) tai keskeytyksen (YSL 181 §) noudattamisen valvomiseksi tarpeellisista tarkastuksista tai muista toimenpiteistä. Tältä osin maksullisuus koskee kaikkea toimintaa.

Maksun suuruus ja sen perusteet määritetään kunnan hyväksymässä taksassa. Toiminnanharjoittajat ovat oikeutettuja saamaan tietoonsa oman toimintansa valvontamaksun määräytymisen perusteet (valvontaluokka, muut valvonta-toimenpiteet).

4.2 Jätelaki

Jätelain 144. §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksuja valvontasuunnitelman mukaisista rekisteröidyn jätteen keräyksen tai jätteiden kansainvälisten siirtojen valvomiseksi tehdyistä määräaikaistarkastuksista ja muista valvontatoimista.

Valvontamaksua voidaan myös periä tarkastuksista ja muista valvontatoimista, jotka ovat tarpeen roskaantuneen alueen siivoamista koskevan määräyksen (JL 75 §), yksittäisen määräyksen (125 §) tai rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi annettavan määräyksen antamiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi.

4.3 Maa-aineslaki

Maa-aineslain valvonnasta peritään vuotuista valvontamaksua, joka perustuu vuotuisen ottomäärään ja ottoalueen pinta-alaan. Maksua peritään tämän lisäksi suunnitelmallisesta valvonnasta poikkeavista valvontatarpeista kuten vakuuksiin liittyvistä muutoksista sekä pakkokeinopäätöksistä.

Maa-aineslupa- ja ympäristölupapäätös voidaan käsitellä samassa menettelyssä ja ratkaista yhdellä päätöksellä (YSL 47 a §). Yhteisluvan valvonnasta perittävät maksut perustuvat maa-aineslain mukaisiin valvontamaksuihin.

5 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN VALVONTA

5.1 Luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien laitosten säännöllinen valvonta

5.1.1 Luvanvaraiset, ilmoituksenvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Loviisan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia ympäristölupapalvelolisten, ilmoituksenvaraisten sekä ympäristönsuojelulain nojalla rekisteröitäviä toimijoita on Loviisassa 50 kpl ja Lapinjärvellä 19 kpl, yhteensä 69 (taulukko 1, tilanne 17.11.2025). Lukuihin sisältyvät ne eläinsuojat, joiden on katsottu täyttävän oleellisilta osin ympäristönsuojelulain vaatimukset eikä niiden toistaiseksi ole tarvinnut hakea ympäristölupaa. Lukuihin sisältyvät myös sellaiset toiminnot, jotka on

rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (YLVA) ja ovat ympäristöluvanvaraisia mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu tai ilmoitusta tehty.

Taulukko 1. Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten (YSL) ja rekisteröityjen (YSL) toimintojen määrä toimialoittain Loviisassa ja Lapinjärvellä (tilanne marraskuu 2025).

Toimiala	Loviisa	Lapinjärvi	Yhteensä
Eläinsuojat	6	11	17
Jakeluasemat			
– luvanvaraiset (pohjavesialueilla sijaitsevat)	2		2
– rekisteröidyt	9	4	13
Jätteiden ammattimainen tai laitostmainen käsittely	10		10
Louhintaa ja murskaus	9		9
Energiantuotanto	5	1	6
Asfalttiasema	2		2
Betonituotetehdas	1		1
Elintarvikkeiden valmistus	1	1	2
Lentopaikka	1		1
Ampumarata	3	2	5
Moottoriurheilurata	1		1
Yhteensä	50	19	69

Luvan- tai ilmoituksenvaraisia eläinsuojia on vuoteen 2021 verrattuna molemmissa kunnissa vähemmän, mutta niitä on yhä määrällisesti eniten valvottavien laitosten joukossa. Jakeluasemia on toiseksi eniten, kaksi niistä sijaitsee pohjavesialueilla ja ovat jatkossakin ympäristölupavelvollisia, muut ovat rekisteröinnin piirissä.

Lupa- ja valvontaviraston valvomia laitoksia on Loviisassa 19 ja Lapinjärvellä 10 kpl. Vuoden 2021 jälkeen kaksi ympäristöluvanvaraista toimintaa on laajentanut toimintaansa ja valvonta on siirtynyt lupa- ja valvontavirastolle.

Laitosten tarkastaminen on tärkein valvontakeino. Säännölliseen valvontaan kuuluvat toiminnan aloittamistarkastuksen sekä suunniteltujen määräaikaistarkastusten lisäksi luvassa määrättyjen selvitysten, vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastaminen.

Lupa- ja valvontaviraston valvomien laitosten määräaikaistarkastuksiin osallistuu mahdollisuuksien mukaan myös kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

5.1.2 Riskinarviointi

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin, jossa on huomioitu laitoksen tai toiminnan sijaintipaikkaan liittyvät vaarat ja itse toiminnasta aiheutuvat vaarat. Sijaintipaikkaan liittyviä vaaroja tunnistettaessa on huomioitu, sijaitseeko laitos pohjavesialueella tai sen läheisyydessä, toimiiko pohjavesialueella vedenotto ja onko laitoksen vaikutusalueella vesistöjä ja häiriintyviä kohteita. Itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden osalta on huomioitu toiminnan laajuus ja luonne ja

toiminnassa käytettävät tilat, laitteet ja kemikaalit sekä onnettomuusriski. Toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella arvioidaan mahdollisen ympäristöpäästön todennäköisyys. Seurausten vakavuus arvioidaan sijaintipaikkaan ja itse toimintaan liittyvien vaaratekijöiden perusteella. (Taulukot 2, 3 ja 4)

Taulukko 2. Toimialakohtaisia riskejä

Toimiala	Riskit
Ampumarata	Melu, maaperän pilaantuminen
Asfalttiasema	Haju, päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen
Betonituotetehdas	Päästöt ilmaan (pöly), maaperän pilaantuminen
Elintarvikkeiden valmistus	Päästöt ilmaan, haju
Eläinsuojat	Haju, pohja- ja pintaveden pilaantuminen
Energiantuotanto	Päästöt ilmaan, maaperän pilaantuminen
Jakeluasemat	Päästöt ilmaan, maaperän ja pohjaveden pilaantuminen
Jätteen vastaanotto ja käsittely	Haju, roskaantuminen, maaperän pilaantuminen
Lentopaikka	Melu
Maa-aineksen louhinta ja murskaus	Päästöt ilmaan (pöly), melu, värinä, pohjaveden pilaantuminen
Moottoriurheilurata	Melu, maaperän pilaantuminen

Taulukko 3. Yleisimpien ympäristöriskien arviointi

Riski	Seuraus
Ilmansaasteet / terveydelle haitalliset	Vakava
Ilmansaasteet / viihtyvyyshaitta (haju)	Lievä–kohtuullinen
Maaperän pilaantuminen	Kohtuullinen–vakava
Maaperän pilaantuminen pohjavesialueella	Vakava
Pintaveden pilaantuminen	Lievä–vakava
Pohjaveden pilaantuminen	Vakava
Roskaantuminen	Lievä–kohtuullinen

Taulukko 4. Riskimatriisi

Todennäköisyys	Valvontaluokka			Ympäristöriski
3 (suuri)	II	I	I	merkittävä
2 (kohtuullinen)	III	II	I	kohtuullinen
1 (pieni)	III	II	I	vähäinen
Seuraus	1 (lievä)	2 (kohtuullinen)	3 (vakava)	

Valvontakohteet on jaettu riskinarvioinnin perusteella seuraaviin valvontaluokkiin:

Valvontaluokka I

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan merkittäviä.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran vuodessa tai kahden vuoden välein.

Valvontaluokka II

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan kohtalaisia.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran 3–5 vuodessa.

Valvontaluokka III

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joiden ympäristöriskien katsotaan olevan vähäisiä.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet tarkastetaan vähintään kerran 6–8 vuodessa.

Valvontaluokka IV

- Valvontaluokkaan kuuluvat ne toiminnot, joilla on voimassa oleva ympäristölupa, ilmoituspäätös tai rekisterimerkintä, mutta joissa toiminta ei ole alkanut tai se ei ole aktiivista.
- Valvontaluokkaan kuuluvat kohteet siirretään toiminnan alkaessa valvontaluokkaan I, II tai III tai tarkastetaan tarpeen vaatiessa.

Mikäli tarkastuksissa on todettu toistuvia lupamääräysten laiminlyöntejä, voidaan kohteen valvontaluokkaa muuttaa, jos nähdään tarvetta tehostetulle valvonnalle.

Jos toiminnassa esiintyy puutteita, lupaehtojen rikkomista tai vuosiraportointi on jätetty tekemättä tai on puutteellinen, suoritetaan ylimääräisiä tarkastuksia tapauskohtaisesti, kunnes toiminta on lupaehtojen mukaista. Myös näistä tarkastuksista voidaan periä taksan mukainen maksu.

Valvontaa tehostetaan myös, jos luvanvaraisessa, ilmoituksenvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuu ympäristönsuojelulain 123. §:n mukainen poikkeuksellinen tilanne, josta toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

5.1.3 Valvontaohjelma

Luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista on YSL:n 168. §:n nojalla laadittava valvontaohjelma. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista. Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospöytäkirjan, edellä kuvattuun riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Otantaan perustuvaa tarkastusmenettelyä ei käytetä minkään laitostyyppin kohdalla.

Taulukko 5. Valvontaohjelman yhteenveto

Toimiala	Valvonta-luokka	Loviisa	Lapin-järvi	Yht.
Eläinsuojat	III	6	11	17
Jakeluasemat				
– pohjavesialueilla tai pohjavesialueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat	I	4		4
– vesistöjen läheisyydessä sijaitsevat	I–II	3		3
– muut jakeluasemat	II	4	4	8

Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely	I–II ja IV	10		10
Louhinta ja/tai murskaus, asfalttiasema, betonituotetehtas	I–II	12		12
Energiantuotanto	II	5	1	6
Muut laitokset	II–IV	6	3	9
Yhteensä		50	19	69

Valvontaohjelmaan sisältyvät myös kohteet, joille kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tehnyt lupaharkinnan ja joilta toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen ei ole vaadittu ympäristölupaa, mutta jotka kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Lisäksi valvontaohjelmaan sisältyvät ne luvanvaraiset kohteet, jotka on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, mutta ympäristölupaa ei vielä ole haettu.

Valvontaohjelma on ei-julkinen asiakirja sen sisältäessä toimenpide- ja kohdeluettelon, jonka julkistaminen hallintolain 39. §:n tarkoittamalla tavalla saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista. Valvontaohjelman osalta rakennus- ja ympäristölautakuntaan viedään yleiset periaatteet ja yhteenveto suunnitellusta valvonnasta. Toiminnanharjoittajalla on kuitenkin oikeus saada tietää laitoksensa valvontaluokka ja sen määräytymisen perusteet.

5.2 Kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely

Ilmoituksenvarainen toiminta (YSL 118, 119 ja 120 §) on luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, pääosin muutamasta tunnista muutamaa päivää tai viikkoon. Tästä syystä näiden toimintojen valvontaa ei ole mahdollista suunnitella tarkkaan etukäteen. Ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta perustuu pääosin toimenpidepyyntöihin. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa toiminnan kesto, ja pidempikestoinen toiminta on usein tarpeen tarkastaa ainakin kerran toiminta-aikana.

5.3 Onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteet

Onnettomuus-, haitta- ja rikkomistilanteet edellyttävät yleensä valvontaviranomaisen toimenpiteitä asian selvittämiseksi. Viranomaistoimenpiteet, mukaan lukien tarkastukset, ovat tarpeen aina, kun on aihetta olettaa, että tilanteesta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. (YSL 169 §)

5.4 Vireillepanoasiat ja yksittäisen määräyksen antaminen

Asianosaisten tekemät kirjalliset vireillepanot käsitellään, ja mikäli asia kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan, on sillä velvollisuus antaa asiaa koskeva valituskelpoinen päätös. Nimettömät ja suulliset ilmoitukset otetaan käsittelyyn vain erityistapauksissa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on annettu mahdollisuus antaa muuta kuin luvanvaraista, ilmoituksenvaraista tai rekisteröitävää toimintaa koskevia yksittäisiä määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ennen määräyksen antamista on kohteeseen tehtävä tarkastus, ja annettu määräys voi edellyttää myös jälkivalvontaa.

6 JÄTELAIN VALVONTA

6.1 Säännöllinen valvonta

Jätelaissa (646/2011) on säädetty ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa rekisteröitäviä toimintoja (100 §) sekä toimintaa, jossa syntyy vaarallista jätettä (124 §). Toimivaltaisen viranomaisen on määrääjoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä, syntyy vaarallista jätettä, harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä, toimitaan jätteen välittäjänä tai toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla jätelain 124. §:n mukaisista tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely ja jätteen kansainvälisten siirtojen valvonta niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottaviin kohteisiin. Luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan osalta valvoja on luvan valvontaviranomainen tai rekisteröinnin tehnyt viranomainen. Vastuu vaarallista jätettä tuottavan toiminnan valvonnasta on jakamaton kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja lupa- ja valvontaviraston välillä.

Jätelain nojalla valvottavien toimintojen mukaisessa valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin luvanvaraisten toimintojen valvontakeinoja ja -menettelyjä.

6.1.1 Rekisteröitävän jätteen keräystoiminta (JL 100 §)

Rekisteröitävistä jätteen keräystoiminnoista valtaosa on hyötyjätteen keräyspisteitä. Niitä on Loviisan ja Lapinjärven alueella rekisteröity yli 80. Tosiasiassa hyötyjätepisteitä ei kuitenkaan ole näin monta, koska samalla paikalla sijaitsee usein useamman jätteenkerääjän keräysastioita. Muita rekisteröitäviä jätteenkerääjiä on alueella neljä. Näiden kahden toimijaryhmän valvontatarve poikkeaa toisistaan olennaisesti.

Jätteiden aluekeräyspisteet tarkastetaan tapauskohtaisesti ennen niiden rekisteröimistä. Rekisteröinnin jälkeinen valvonta on projektiluontoista. Kaikki keräyspisteet tarkastetaan vähintään kerran kahdeksassa vuodessa. Valvontaa tehdään lisäksi haittailmoitusten perusteella.

Muiden rekisteröityjen jätteenkerääjien toiminnot voivat olla varsin laajoja ja ne rinnastuvat osin ympäristönsuojelulain mukaisiin rekisteröitäviin tai luvanvaraisiin toimintoihin. Valvonnassa kiinnitetään huomiota muun muassa jätteen vastaanottajan lupatilanteeseen sekä jätteiden siirtoihin. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa toiminnan laajuus, kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen vaara.

Laitosten valvonta suunnitellaan hyödyntäen soveltuvin osin ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan riskinarviointiin käytettyä työkalua ja tarkkailutiheyksiä sekä ympäristönsuojelulain valvontaa koskevaa ohjeistusta.

6.1.2 Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §)

Jätelain 124. §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä.

Vaarallista jätettä syntyy muun muassa pienteollisuudessa, auto- ja konealan yrityksissä (korjaamot, maalaamot, koneurakointi, varikot) sekä lukuisissa muissa sekalaisissa kohteissa. Kohteita on arviolta vähintään 100–150. Osa kohteista on kartoitettu ja tarkastettu projektiluonteisessa valvonnassa ja osa on kartoitettu pohjaveden suojelusuunnitelman laatimisen yhteydessä. Muiden kohteiden kartoittamista ja tarkastamista jatketaan edelleen projektiluonteisesti.

Tarkastettavat toiminnot valitaan otannalla. Otanta voidaan kohdistaa myös tietyn toimialan kohteisiin tai tiettyyn alueeseen. Vaarallisia jätteitä tuottavien toimintojen valvonta painotetaan riskiperusteisesti pohjavesialueille.

6.1.3 Jätteen kansainvälisten siirtojen valvontasuunnitelma

Loviisassa on yksi jätehuoltorekisteriin merkitty laitos, johon mahdollisesti liittyy jätteen kansainvälisiä siirtoja. Asiaan kiinnitetään huomiota jätelain nojalla tehtävien tarkastusten yhteydessä. Jos Loviisassa ja Lapinjärvellä on jatkossa muita vastaavia laitoksia, ne tarkastetaan samalla tavalla. Tarkastuspöytäkirjat toimitetaan tiedoksi Sykelle ja Tullille.

Valvontasuunnitelman mukaisissa muissa jätelain nojalla tehtävissä tarkastuksissa kiinnitetään huomiota laitosten toimintaan, jos on aihetta epäillä, että toimintaan liittyy jätteiden kansainvälistä siirtoa. Jätteiden kansainvälistä siirtoa voi liittyä esimerkiksi käytöstä poistettuihin lyijyakkuihin, sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun, romuajoneuvoihin ja niiden osiin. Havaitut keräyspaikat, joista jätettä viedään ulkomaille, tarkastetaan ja ilmoitetaan Sykelle ja Tullille.

6.2 Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten noudattamisen valvontaan ja roskaantumisasioihin.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Määräyksen antaminen soveltuu tilanteisiin, joissa ei suoraan ole annettu yleistä säännöstä tai määräystä, jota vastaan olisi toimittu, mutta toiminta ei kuitenkaan ole jätelain tavoitteiden mukaista. Yksittäisen määräyksen antaminen on luonteeltaan hallintopakkoa kevyempi toimenpide. Mikäli yksittäinen määräys annetaan, viranomainen myös valvoo sitä.

6.2.1 Roskaantuminen ja rakennetun ympäristön siisteys

Varsinkin roskaantumistapauksissa jätelain valvontaa tehdään usein haittailmoitusten perusteella. Ilmoitetut kohteet tarkastetaan, ellei tarkastuksen arvioida olevan ilmeisen tarpeetonta.

Rakennetun ympäristön epäsiisteys voi johtua epäasiallisesta ulkovarastoinnista, huonosti hoidetuista rakennuksista tai jätteistä. Usein kyse on kaikista asioista

samanaikaisesti. Jätelain valvonnassa voidaan kuitenkin puuttua vain jätteisiin. Rakentamislain kautta asiaa voidaan lähestyä kokonaisvaltaisemmin, ja rakennetun ympäristön epäsiisteys kuuluu pääosin rakennusvalvonnan vastuulle. Ympäristönsuojelu puuttuu rakennetussa ympäristössä käytännössä jättejakeisiin, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Näitä ovat erityisesti vaaralliset jätteet. Näiden jättejakeiden ei-asianmukainen säilyttäminen saattaa edellyttää nopeampia toimenpiteitä kuin alueen muu siivous.

Suuri osa siivoamiskehotuksen saaneista kohteista on yksittäisiä tapauksia, jotka hoituvat kehotusten kautta. Kohteen valvonnasta voi kuitenkin muodostua pitkäaikainen, jopa vuosia kestävä ja runsaasti resursseja vievä prosessi.

6.2.2 Kunnan vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta

Jos roskaajaa ei saada selville ja siivoaminen olisi kiinteistönomistajalle kohtuutonta, on vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta viime kädessä kunnalla. Roskaantuneen alueen siivoamisesta kunnalle annettavasta määräyksestä päättää lupa- ja valvontavirasto. Asia laitetaan tarvittaessa vireille lupa- ja valvontavirastolle. Vireillepanossa kuvataan kaikki toimenpiteet, jotka on jo tehty asian selvittämiseksi sekä ympäristönsuojelun näkemys kunnan viimekätisen siivousvelvollisuuden perusteista.

6.2.3 Maaperän pilaantuminen roskaantumisasioissa

Joissain roskaamistapauksissa on tarpeen tehdä yhteistyötä lupa- ja valvontaviraston kanssa, koska roskaantumiseen saattaa liittyä myös maaperän pilaantumista tai sen vaaraa. Tämä koskee erityisesti alueita, joilla on varastoitu tai käsitelty vaarallisia jätteitä epäasiallisesti sekä alueita, joilla on viitteitä jätteen polttamisesta. Maaperään haudatuista jätteistä aiheutuu myös riski maaperän pilaantumiselle. Asian hoitamisen ja valvonnan työnjaosta sovitaan tällaisissa tapauksissa lupa- ja valvontaviraston kanssa.

6.2.4 Jätehuoltomääräykset ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo jätelain nojalla annettujen jätehuoltomääräysten noudattamista. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat muun muassa jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrää tarvittaessa kiinteistön liittymään järjestettyyn jätteen, sakokaivolietteen tai umpikaivolietteen kuljetukseen, ellei kiinteistö ole noudattanut jätehuoltoviranomaisen liittymiskehotusta.

7 MAA-AINESLAIN VALVONTA

Loviisassa ja Lapinjärvellä on yhteensä 19 maa-aineslain valvontakohdetta. Valvontakohteita ovat myös ne maa-ainesten ottoalueet, joilla ottoluvan

umpeutumisesta huolimatta maisemointityöt ovat edelleen kesken. Kaikki valvonta-kohteet sijoittuvat maa-aineslain nojalla valvontaluokkaan I (taulukko 6). Maa-aineslain valvonnasta peritään vuosittainen valvontamaksu maa-ainestaksan mukaisesti.

Maa-aineslain mukaiseen valvontaan kuuluvat ottotoiminnan aloittamis- ja lopputarkastus. Vuosittain tehtävää valvontatyötä ovat muut tarkastuskäynnit ja luvassa määriteltyjen vuosi- ja tarkkailuraporttien tarkastaminen.

Maa-aineslain valvontaan sisältyy myös kotitarveoton valvonta. Myös kotitarveotossa on noudatettava maa-aineslain mukaisia ottamisen rajoituksia, mutta vain yli 500 kiintokuutiometrin ottamisesta on tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle. Kotitarveottoa valvotaan lähinnä ilmoitusten perusteella, muuta valvontaa ei pystytä tekemään puutteellisten tietojen vuoksi eikä kotitarveoton laajuutta ole voitu arvioida.

Taulukko 6. Maa-aineslain mukaiset luvat marraskuussa 2025

	Loviisa kpl	Lapinjärvi kpl	Valvonta-luokka
Kiviainesten otto			
– pohjavesialueella	2		I
– ei pohjavesialueella	6	1	I
Soranotto			
– pohjavesialueella	6 (7*)	1	I
– ei pohjavesialueella	3	1	I
Yhteensä	17 (18 *)	3	

* yhdessä luvassa sekä kiviainesten ottoa että soranottoa

8 MUU LAILLISUUSVALVONTA

8.1 Vesilain valvonta

Vesilain valvontaviranomaisina toimivat lupa- ja valvontavirasto ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Viranomaisten toimivalta on pääosin rinnakkainen. Kunnan ympäristönsuojelun eriteltyyn toimivaltaan kuuluvat sellaiset ojituksia koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupa- ja valvontaviraston lupaa ja joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Ojariidan käsittely voi olla aikaa vievää ja vaatia useamman tarkastuksen. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesilain nojalla hakemuksesta päätöksellään rajoittaa vesialueen veden ottamista.

Vesilain valvonnassa luvanvaraisten laitosten valvonta jää pääasiassa lupa- ja valvontavirastolle. Tarvittaessa ja erillisen harkinnan mukaan tarkastuksia voidaan tehdä myös kunnan ympäristönsuojeluviranhaltijoiden toimesta esimerkiksi ruoppauksiin ja vesikasvien niittoon liittyvissä valvonta-asioissa. Joissakin kohteissa tehdään myös yhteisiä tarkastuksia.

Vesilain valvonta keskittyy haittailmoitusten ja kirjallisten vireillepanojen käsittelyyn. Osa ilmoituksista ja vireillepanoista ohjataan edelleen lupa- ja valvontavirastolle. Ympäristönsuojelu ei tee vesilain mukaista suunnitelmallista valvontaa.

8.2 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain valvonta keskittyy liittyjävalvontaan ja lausuntojen antamiseen toiminta-alueista.

Loviisassa ja Lapinjärvellä on arviolta yhteensä satoja kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet vesihuoltolaitoksen viemäriverkostoon liittymisvelvollisuudesta huolimatta.

8.3 Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja lupa- ja valvontavirasto. Viranomaisten toimivalta on rinnakkainen.

Kemikaalilain valvonta toteutetaan ensisijaisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla tehtävän laitosvalvonnan tai muun valvonnan yhteydessä.

8.4 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Merenkulun ympäristönsuojelulain nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo erityisesti huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa. Rekisteröintivelvollisten huvivenesatamien on laadittava jätehuoltosuunnitelma.

Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat ja merkitsee ne ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Jätehuoltosuunnitelmat on päivitettävä ja tarkastettava viiden vuoden välein. Huvivenesatamien tarkastuksia tehdään erillisen harkinnan mukaan.

8.5 Maastoliikennelain ja vesiliikennelain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii maastoliikennelain mukaisena yleisenä valvontaviranomaisena ja tekee moottorikelkkareitteihin liittyviä hyväksymispäätöksiä sekä käsittelee maastossa moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten lupahakemuksen.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Metsähallitus valvoo hallinnassaan olevilla alueilla moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee vesiliikennelain nojalla vesialueella moottorikäyttöisillä vesikulkuneuvoilla suoritettavien kilpailujen tai harjoitusten lupahakemuksen. Vesiliikennelaissa ei ole määrätty kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle muita valvontatehtäviä.

Myönnettyjä lupia valvotaan tarvittaessa.

8.6 Ulkoilulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii Loviisan kaupungin hallintosäännön nojalla ulkoilulain tarkoittamana leirintäalueviranomaisena, joka valvoo leirintäalueita koskevien ulkoilulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten

noudattamista. Loviisassa on vain yksi ulkoilulain tarkoittama kohde. Valvontaa tehdään erillisen harkinnan mukaan.

8.7 Luonnonsuojelulaki

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta. Kohteet tarkastetaan rauhoitukseen liittyvien sasioiden valmistelun yhteydessä.

Luonnonsuojelulaissa ei ole esitetty muita varsinaisia valvontatehtäviä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

8.8 Lausunnot

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo yleistä etua antamalla lausuntoja lupahakemuksista ja ilmoituksista.

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy kestäväen kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Yleistä etua ei lausunnoissa tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- ja työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispoliittisten intressien mukaisesti.

9 VALVONNAN TOTEUTTAMINEN

9.1 Tarkastukset

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitettulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172. §). Vastaavista tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista on säädetty jätelaissa (JL 122. ja 123. §) ja muussa lainsäädännössä. Tarkastuksissa noudatetaan, mitä hallintolain 39. §:ssä säädetään.

Tarkastuksen ajankohta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa tai ilmoitetaan etukäteen. Tarkastuksia tehdään myös etukäteen ilmoittamatta, mutta vain silloin, kun ilmoittaminen vaarantaisi tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen.

Tarkastuksesta on viipymättä laadittava kirjallinen tarkastuskertomus. Siinä kuvataan tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Usein tarkastuskertomus sisältää myös jatkotoimenpiteet, kuten kehotuksen, selvityspyynnön ja/tai kuulemisen. Tarkastuskertomus annetaan tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

9.2 Määräaikaistarkastukset

Määräaikaistarkastukset ovat toiminnan aloitustarkastus, valvontaohjelman mukaiset suunnitelmalliset tarkastukset ja toiminnan lopettamiseen liittyvä tarkastus. Ympäristölupalaitosten, ilmoituksenvaraisen toiminnan ja rekisteröitävän toiminnan

määräaikaistarkastukset ovat maksullisia. Määräaikaistarkastukset sovitaan lähtökohtaisesti aina etukäteen. Tarkastuksen suorittaminen vaatii etukäteisvalmisteluina muun muassa laitoksen lupapäätökseen, tehtyihin tarkkailuihin sekä aiempaan valvontahistoriaan tutustumisen.

Tarkastusten yhteydessä seurataan myös ympäristöluvan ajanmukaisuutta. Valvontaviranomaisen tulee osana valvontatoimintaansa arvioida luvan muuttamisen perusteiden olemassaoloa. Jos valvonnassa havaitaan, että perusteet luvan muuttamiselle ovat olemassa, on ympäristönsuojeluviranomaisen käynnistettävä luvan muuttamisprosessi.

9.3 Maa-ainelain mukaiset tarkastukset

Ennen ottotoimintaan ryhtymistä alueella suoritetaan alkutarkastus. Tarkastuksessa käydään ottajan kanssa läpi ottoluvassa asetetut ehdot, määräykset ja muut velvoitteet.

Ottotoiminnan aikana alueelle tehdään tarkastus lähtökohtaisesti vuosittain. Lopputarkastus suoritetaan alueella, kun ottotoiminta on päättynyt ja kaikki maisemointityöt on suoritettu. Maisemoinnissa kiinnitetään huomiota luiskien turvallisuuteen, maisemaan sopivuuteen sekä istutuksien suorittamiseen.

Maa-ainesten ottotoiminnan valvominen edellyttää usein myös mittausten suorittamista. Alueen laajuus ja ottotaso voidaan selvittää erikseen tilatuilla tarkastusmittauksilla. Kyse on ulkopuolelta hankittavasta asiantuntijatyöstä, jonka valvoja tilaa tarvittaessa.

9.4 Muut tarkastukset

Kaikki ympäristönsuojeluviranomaisen tekemät tarkastukset eivät ole suunnitelmallisia. Tarkastaminen on ympäristönsuojeluviranomaiselle keskeinen asian selvittämisen keino. Tarkastus on pääsääntöisesti tarpeen tehdä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun vastaavan seikan vuoksi. Nämä tarkastukset ovat ensivaiheessa maksuttomia. Kehotuksen tai hallintopakkopäätöksen valvomiseksi tehty tarkastus on kuitenkin maksullinen.

9.5 Vuosiraporttien ja tarkkailutulosten tarkastaminen

Ympäristölupapäätöksissä on toiminnasta yleensä määrätty tekemään **vuosiraportti**. Raportti voi olla vapaamuotoinen tai se voidaan tehdä suoraan sähköiseen järjestelmään (YLVA). Vuosiraportti on yleensä edellytetty toimittamaan seuraavan vuoden helmi-maaliskuussa. Vuosiraportin tarkastaminen on osa ympäristönsuojelulain maksullista valvontaa.

Jos vuosiraportit eivät ole tulleet määräaikaan mennessä tai ne ovat puutteellisia, pyydetään puuttuvat raportit tai tiedot luvan haltijoilta, tarvittaessa kehotuksen muodossa. Vuosiraportit tarkistetaan ja niiden perusteella arvioidaan toiminnan luvanmukaisuus sekä jatkovalvonnan tarve.

Kaikissa luvissa ei ole vuosiraportointivelvoitetta. Tällainen määräys puuttuu useimmiten vanhoista lupapäätöksistä. Niiden osalta valvontaviranomainen voi erikseen pyytää toimittamaan vuosiraportointia vastaavia tietoja.

Vuosiraporttien lisäksi luvissa saatetaan velvoittaa toiminnanharjoittajaa suorittamaan **päästötarkkailua** esimerkiksi pinta- tai pohjaveden tai jätevesien seuraamiseksi. Tarkkailutuloksia verrataan luvassa asetettuihin raja-arvoihin, yleisiin raja- tai ohjearvoihin sekä aiempiin tarkkailutuloksiin. Jos raja-arvot ylittyvät tai tarkkailutuloksissa havaitaan olennaisia muutoksia huonompaan, ryhdytään tarpeellisiin valvontatoimiin. Ympäristöluvanvaraisten, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröitävien toimintojen tarkkailutulosten tarkastaminen on osa ympäristönsuojelulain maksullista valvontaa.

9.6 Hallintopakko ja tutkintapyynnöt

Tehokas valvonta edellyttää, että viranomainen käynnistää ongelman havaittuaan korjaavat valvontatoimet. Asian käsittelyä jatketaan, kunnes tilanne on saatu hyväksyttävällä tavalla korjaantumaan. Kaikkein kiireellisimpiä tapauksia varten valvontaviranomaisella on käytössään välittömiä valvontakeinoja kuten toiminnan keskeyttäminen tai välittömän määräyksen antaminen.

Hallintopakkoprosessi alkaa yleensä kehotuksella. Samalla toiminnanharjoittajaa kuullaan määräyksen antamisesta ja määräyksen tehostamisesta uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Mikäli tilanne ei ole korjaantunut annetun kehotuksen perusteella, annetaan määräys tehosteineen. Määräyksen toteuttamista valvotaan ja tarvittaessa kuullaan asetetun uhan tuomitsemisesta sekä uuden tehosteen asettamisesta. Ellei tilanne ole edelleenkaan korjaantunut, uhka tuomitaan ja samalla annetaan uusi määräys uudella tehosteella.

Ympäristönsuojeluviranomaisella on lakisääteinen velvollisuus tehdä tutkintapyyntö poliisille havaitessaan epäkohtia, joihin voisi liittyä rikkomus tai rikos. Tutkintapyynnön tekemisen kynnyks on laissa melko matala. Tutkintapyyntö saadaan jättää tekemättä vain perustellusta syystä.

9.7 Jätelain laiminlyöntimaksut

Jätelain laiminlyöntimaksu on hallinnollisessa menettelyssä määrättävä seuraamusluonteinen maksu. Jätelaissa on luettelo tilanteista, joissa laiminlyöntimaksua voidaan soveltaa. Lähtökohtaisesti kyse on helposti todennettavista laiminlyönneistä, joiden toteennäyttäminen ei edellytä rikosoikeudellista tutkintaa.

9.8 Valvontaprojektit

Ajoittain voi olla tarpeen tarkastaa jonkin alueen tai toimialan kaikki toimijat tai otannan perusteella valitut kohteet projektimaisesti. Valvontaprojektit ovat hyödyllisiä esimerkiksi silloin, kun lainsäädännössä annetaan uusia, tiettyä toimialaa koskevia määräyksiä tai tällaisten määräysten toimeenpanon määräaika lähestyy (esimerkiksi uudet jätehuoltomääräykset).

9.9 Lausunnot valvonnan näkökulmasta

Lausuntojen antaminen on myös osa valvontatoimintaa. Lausunnoilla pyritään ennakolta saattamaan toisten viranomaisten tietoon seikat, jotka otetaan huomioon päätöksenteossa. Hyvin tehdyt päätökset vähentävät valvonnan tarvetta ja helpottavat jälkivalvonnan toteuttamista. Ympäristönsuojelu antaa lausuntoja muun muassa rakennusvalvontaviranomaisille sekä naapurikuntien ja valtion lupaviranomaiselle.

Lausuntoja annetaan myös kaavaluonnoksista ja -ehdotuksista. Näissäkin lausunnoissa kiinnitetään huomiota erityisesti kaavamääräysten toimivuuteen valvonnan kannalta.

10 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa verrataan toteutunutta valvontaa suunniteltuun valvontaan. Lisäksi valvontakertomuksessa kuvataan myös muita kuin suunnitelmallisia tarkastuksia. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeiden mahdollisia muutoksia. Yhteenveto valmistellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteyteen rakennus- ja ympäristölautakunnalle tiedoksi.

Valvontasuunnitelmaa täydennetään ja muutetaan tarvittaessa yhteenvedon pohjalta, kuitenkin vähintään neljän vuoden välein aina uuden valtuustokauden alkaessa. Valvontasuunnitelma tuodaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle vahvistettavaksi.

Valvontaohjelma valmistellaan ympäristönsuojeluyksikössä vuosittain ja se pidetään jatkuvasti ajan tasalla muun muassa päivittämällä uudet ja poistuvat valvontakohteet.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman päivittämisestä ja yhteenvedon laatimisesta vastaa ympäristöpäällikkö. Kaikki viranhaltijat osaltaan huolehtivat valvontakertomuksen yhteenvedon edellyttämien tietojen koonnista.